

ŠIDAKOVI DANI U ZADRU

SJEĆANJE NA PROF. DR. JAROSLAVA ŠIDAKA

Lujo Margetić

Sa »Šidakovim danima« odajemo već drugi put svoje duboko poštovanje i ljubav što ih je taj veliki hrvatski povjesnik znao s pravom pobuditi u srcima svojih učenika, suradnika i prijatelja. Prof. dr. Jaroslav Šidak umro je 1986, a prvi »Šidakovi dani« održani su na Rijeci i u Puli 1988. Tamo je o velikom djelu prof. Šidaka govorio prof. dr. Ivan Kampuš, njegov dugogodišnji suradnik. On je prikazao ne samo Šidakov životni put od rođenja 1903. u Beču do njegove smrti u Zagrebu nego i njegov bogat znanstveni i pedagoški rad. Ali ne samo to. O Šidaku je na prvim »Šidakovim danima« toplo govorio i dr. Miroslav Bertosa, a mr. Mladen Švab posebno je obradio još i Šidakove priloge u našim enciklopedijama.

Ponavljati sve te u našoj javnosti već poznate činjenice i ocjene bilo bi ne samo suvišno već i preuzetno. Ipak, na inzistiranje kolega prihvatio sam se zadatka koji za mene predstavlja osobitu čast da s nekoliko riječi pribilježim neke dojmove sa svojih susreta s prof. Šidakom. Možda ovih nekoliko sjećanja na prof. Šidaka neće biti posve suvišno. Ona će Šidakove prijatelje i suradnike ponovno podsjetiti na toga izvanrednog humanista, a našim mlađim kolegama možda dodatno objasniti otkud potječe to duboko poštovanje koje prema njemu osjećaju svi koji su s njime na ovaj ili onaj način imali prilike i čast da kontaktiraju.

S prof. Šidakom imao sam više razgovora. Neki od tih razgovora odnosili su se na problematiku iz radova što sam ih bio predložio za objavljivanje u »Historijskom zborniku«, a neki su nastali spontano prilikom mog dolaska u Zagreb. Više puta vodili smo razgovor utroje, prof. Šidak, prof. Kampuš i ja pa su mi neusiljena srdačnost povezana s akribičnim znanjem mojih sugovornika ostali u najdubljoj uspomeni. Nerijetko sam znao ostati s prof. Šidakom dulje vrijeme nakon njegovih predavanja i prebaciti ga autom s Fakulteta kući, što mi je pružilo dodatnu priliku da produžim razgovor, a da on pritom ne gubi svoje dragocjeno vrijeme. Svaki takav susret potvrdio mi je da je prof. Šidak bio ne samo vrstan znanstvenik europske razine nego ujedno i velik čovjek. Humanizam je zračio iz svake njegove misli, ali nije nikad padao na razinu sentimentalizma, niti je bolećivo popuštao prema negativnim pojavama. Bio je protivnik nazoviznanstvenog rada koji se sastoji od bezidejnog gomilanja činjenica i ponavljanja onog što je u znanosti već rečeno. »Ako nemaš ništa novo reći, šuti«, bio je smisao njegove poruke. »Razvoj znanosti postiže se diskusijom, ali ne polemikom«, bio je također čest lajtmotiv naših razgovora. Tražio je argumentiranost iznesenog mišljenja, ali je upravo nevjerovatnom širinom duha i razgovora u »Historijskom

zborniku« dopuštao razvijanje misli s kojima se nije slagao. Pa ipak, unatoč takvome svome stavu, prof. Šidak nije bio pošteđen od polemičkih napada i žalaca koje nije izazivao, ali na koje s druge strane nije odgovarao šutnjom, nego čvrstom i promišljenom diskusijom koja je bila to uvjerljivijom što je osvajala snagom dokaza, a ne oštrinom riječi i napadajima na ličnost protivnika. Jednom je prilikom u našim razgovorima dotaknuta i ta tema pa je napomenuo približno ovo: »Lažno je i neiskreno zastupanje takvog stajališta koje se prilagođava sugovorniku. To može uspijevati samo neko vrijeme.« I još: »Uzaludan je pokušaj zadovoljiti sve. To završava tako da su svi ogorčeni.«

Kada smo u našim razgovorima došli do pitanja stare antičke povijesti, povijesti Bizanta, Langobarda itd., nisam mogao, a da se ne divim njegovoj širini poznavanja tih tema koje je uvijek bilo povezano plodnim sugestijama. Zanimala ga je moja interpretacija mnogih pojedinosti iz langobardske povijesti, društva i prava, a strpljivo je saslušao moja nekompetentna razmišljanja o »Bosanskoj crkvi« koja sam se usudio izložiti njemu, jednome od najboljih poznavalaca. Prof. Šidak mogao ih je s punim pravom i lako presjeći. Umjesto toga radije mi je iznio poteškoće i dileme koje su njega mučile u tom pitanju.

Razgovarali smo i o vjeri, literaturi, glazbi i mnogim drugim temama pa su mi njegova izlaganja još više predočila ograničenost moga znanja.

Jednom smo prilikom obojica vrlo strogo ocijenili jedan rad nekog našeg znanstvenika, ali je prof. Šidak dodao: »Ipak, i u takvim radovima može se često naići na neko korisno zapažanje i ne treba ih prestrogo ocjenjivati.«

Prof. Šidak čitavim je svojim bićem izražavao skromnost i svojim ponašanjem i razgovorom pobuđivao kod drugih istu osobinu. Svojom ponosnom nezavisnošću i svojim cjelovitim životnim stavom ostvario je u svojoj ličnosti sintezu znanstvenog i umjetničkog pa je svako njegovo djelo, čak i ono najmanjeg opsega imalo osobine i jednoga i drugoga elementa njegova bića, a dopustite mi da kažem da je i sama njegova ličnost imala isto takve karakteristike. Za nas je u ovome trenutku možda najaktualnija poruka ličnosti i djela prof. Šidaka otvorenost prema mišljenju drugoga i spremnost za dijalog. To ga čini trajno dragom, nezaboravnom i nezaobilaznom ličnošću hrvatske, jugoslavenske i europske historiografije.

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

IZDAVAČ: Savez povijesnih društava Hrvatske

REDAKCIJSKI ODBOR
Mirjana GROSS, Zagreb
Ivan KAMPUŠ, Zagreb
Tomislav RAUKAR, Zagreb
Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
Ivan KAMPUS

LEKTOR I KOREKTOR
Branko ERDELJAC

Adresa uredništva:
Savez povijesnih društava Hrvatske
Historijski zbornik
Zagreb, Filozofski fakultet, Ul. Đure Salaja 3

Narudžbe šalžite na adresu:
Filozofski fakultet, Odsjek za povijest, za Historijski zbornik
Zagreb, Ul. Đure Salaja 3

Cijena ovog broja iznosi 450 d

Izdavanje časopisa sufinancira

Samoupravna interesna zajednica za znanstveni rad Hrvatske

Tisak Štamparskog zavoda »Ognjen Prica« u Zagrebu — ožujak 1991.